K-61/PTG

Gąsienicowy transporter amfibijny K-61/PTG

K-61 to gąsienicowy transporter amfibii przeznaczony do transportu ludzi, sprzętu i innych materiałów podczas forsownego pokonywania przeszkód wodnych. K-61 może być również używany jako pojazd ratowniczy przy zapewnieniu wparcia ratowniczego, siłowego pokonywania przeszkód wodnych.

Historia konstrukcji

Pod koniec lat 40.-tych XX wieku rozpoczęto prace nad nieco innowacyjnym gąsienicowym transporterem amfibijnym, który następnie otrzymał oznaczenie wojskowe K-61. Pierwsze prace nad jego stworzeniem ruszyły niedługo po zakończeniu II Wojny Światowej. Prace te były kierowane przez płk. Anatolija Kravtseva. W maju 1950 roku po przeprowadzeniu wszelkich testów, nowy pojazd został przyjęty na uzbrojenie Armii Radzieckiej. Wozy te znajdowały się w produkcji seryjnej do początku 1965 roku.

Do napędu tego pojazdu służył dwusuwowy silnik wysokoprężny typu JAZ 204V, taki sam, który napędzał samochody ciężarowe MAZ-200 i dalsze pojazdy pochodne. Moc maksymalna silnika

została jednak nieco zwiększona i sięgała 130 KM (choć w innych publikacjach znalazłem 135 KM). Prędkość maksymalna, z którą poruszała się amfibia po drodze wynosiła 36 km/h, w terenie spadała do 25 km/h. Pojazd pływał z maksymalną prędkością 10,5 km/h. Spalanie wynosiło na lądzie do 100 litrów na 100 km przebytej drogi, w terenie wzrastało do 140 litrów. Zapas posiadanego paliwa pozwalał na przejechanie w zakresie od 180 do 240 kilometrów drogi. Natomiast czas spędzony na pływaniu sięgał około 8 godzin. Masa własna transportera wynosiła około 10 500 kg. Pojazd mógł transportować sprzęt lub zaopatrzenie o masie do trzech ton na lądzie, natomiast w wodzie do pięciu ton.

Eksponat muzealny – Lubuskie Muzeum Wojskowe, Drzonów

Pierwsze wozy tego typu trafiły do Wojska Polskiego w połowie lat 50.-tych XX wieku. Zadania jakie wyznaczono tym pojazdom były bardzo liczne: służył w pododdziałach piechoty, sapersko-inżynierskich, jak w oddziałach artylerii. W swoich podstawowych założeniach gąsienicowy transporter amfibijny K-62 miał przede wszystkim służyć do transportowania 85 mm armat przeciwpancernych D-44 lub 100 mm armat przeciwpancernych BS-3 (oby dwie ze swoją obsługą), 122 mm haubic M-30 lub 152 mm haubic D-1 (także ze swoją obsługą), pojazdów kołowych, takich jak: GAZ 51, GAZ 63, ZIS-150, Star 20 (pojazdy mogły być załadowane) lub ewentualnie samochody ciężarowe ZIS-151 lub ZIŁ-157 (nie załadowanych). W przypadku transportu samych żołnierzy, mógł na swoim pokładzie pomieścić

ich nawet 40 (z lekkim wyposażeniem i uzbrojeniem osobistym).

Duże wojskowe amfibie po zakończeniu II Wojny Światowej okazały się bardzo przydatne, zwłaszcza dla Armii Radzieckiej i ich sojuszników, które były armiami stricto ofensywnymi, dlatego też już w latach 60. XX wieku rozpoczęto nad nową rodziną pojazdów gąsienicowych oraz kołowych z możliwością pływania, lepiej przystosowanych do przyszłego „atomowego" pola walki.

Pierwszy K-61 został prawdopodobnie dostarczony do Czechosłowacji w 1955 roku. W maju 1956 roku wziął udział w testach porównawczych z czechosłowackim pojazdem desantowym VOŽ na rzece Łabie koło Litoměřic . Testy kontynuowano w Bratysławie, Mimonie, Doksach i Kokořínsku. W testach żaden z pojazdów nie przekonał przedstawiciela ČSLA. czechosłowacki Vožchociaż miał lepsze właściwości jezdne, z drugiej strony radziecki K-61 miał lepiej zaprojektowaną przestrzeń ładunkową ze składaną rampą. W związku z brakiem możliwości rozwojowych i produkcyjnych do produkcji własnego ulepszonego pojazdu oraz w związku z unifikacją uzbrojenia w ramach Układu Warszawskiego podjęto decyzję o wprowadzeniu radzieckiego K-61 na uzbrojenie ČSLA. Według analizy szefa VŽV ze stycznia 1956 roku, ze względu na długie terminy dostaw VOŽ , przewidywano następujący harmonogram dostaw:

- 1957 rok – 10 egzemplarzy
- 1958 rok – 16 egzemplarzy

- Lata 1959-1963 – 100 egzemplarzy
- 1964 rok – 80 egzemplarzy
- 1965 rok – 71 egzemplarzy

Ostatecznie te megalomańskie żądania nie zostały zrealizowane. W 1957 roku miała być dostarczona seria dziesięciu wozów za 40 000 rubli każdy. Na 1958 rok przewidziano sprowadzenie 16 sztuk K-61, przy założeniu, że do końca 1959 roku zakupiono 76 pojazdów tego typu. Ostatecznie ostatnia dostawa 50 egzemplarzy mogła nawet nie mieć miejsca. Na 16 pojazdów zamówionych w 1957 roku wydano kwotę 4 650 912 CZK. Zgodnie z pierwotnymi planami pojazdy z tej dostawy miały trafić do następujących jednostek:

- 1. Brygada Inżynieryjna (Terezin) – 6 wozów
- 13. Batalion Inżynmieryjny (Kroměříž) – 5 wozów
- 92. Batalion Pontonowy (Bratysława) – 3 wozy
- 64. Brygada Inżynieryjna (Sereď) – 2 wozy

Eksponat muzealny: Park Techniki Militarnej – Muzeum Techniki Wojskowej *im*. Jerzego Tadeusza *Widuchowskiego*

Podstawowe dane taktyczno-techniczne K-61

- Typ pojazdu – amfibijny pojazd gąsienicowy
- Prototyp – rok 1950
- Producent wozów – Kirowska Fabryka Wagonów, Kremenczug lata 1950-1958, Zakłady w Iżewsku lata 1958-1965
- Załoga wozu – dwóch żołnierzy
- Masa własna pojazdu – 10 500 kg
- Masa całkowita pojazdu – 12 550 kg
- Masa użytkowa wozu – na lądzie do 3000 kg/w wodzie do 5000 kg
- Długość całkowita wozu – 9150 mm
- Szerokość całkowita wozu – 3150 mm
- Wysokość całkowita wozu – 2150 mm
- Prześwit kadłuba – 360 mm

- Napęd wozu – silnik wysokoprężny typu JAZ 204V
- Moc maksymalna – 130 KM (95,6 kW) przy 2000 obr./min.
- Dwusuwowy diesel, rzędowy
- Średnica cylindra – 108 mm
- Skok cylindra – 127 mm
- Pojemność skokowa – 4650 cm^3
- Prędkość maksymalna na drodze – do 36 km/h
- Prędkość maksymalna w terenie – do 25 km/h
- Prędkość maksymalna pływania – do 10,5 km/h
- Zasięg na drodze – do 250 km
- Zasięg w terenie – do 170 km
- Pojemność zbiorników paliwa – 2 x 130 dm^3
- Średnie zużycie paliwa – 95 dm^3 na 100 km
- Pokonywanie przeszkód terenowych:
- Nachylenie bez ładunku – 42 stopnie
- Nachylenie z ładunkiem – 25 stopni

Bibliografia

1. Janusz Magniski, Wozy Bojowe LWP 1943-1983, Ministerstwo Obrony Narodowej, Wydanie I, 1984 rok
2. Tomasz Szczerbicki, Pojazdy Ludowego Wojska Polskiego, VESPER, Wydanie I, 2014
3. https://www.valka.cz/SOV-K-61-t13543